

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2020. március 12.*

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 2013/48/EU irányelv – A 3. cikk (2) bekezdése – Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog – Azon körülmények, amelyek között biztosítani kell az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot – A megjelenés elmulasztása – Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog alóli kivételek – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke – A hatékony bírói jogvédelemhez való jog”

A C-659/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de Instrucción n. 4 de Badalona (badalonai 4. sz. vizsgálóbíró, Spanyolország) a Bírósághoz 2018. október 22-én érkezett, 2018. október 19-i határozatával terjesztett elő a

VW

ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök, P. G. Xuereb és T. von Danwitz (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a spanyol kormány képviseletében M. J. Ruiz Sánchez és M. J. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében S. Pardo Quintillán és R. Troosters, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. november 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: spanyol.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 294., 1. o.) 3. cikke (2) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a VW ellen engedély nélküli járművezetés és okirat-hamisítás miatt indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2013/48 irányelv (4), (6), (19), (30) és (32) preambulumbekkezdése kimondja:
„(4) A büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése elvének érvényesítése előfeltételként szükségessé teszi, hogy a tagállamok megbízzanak egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerében. A kölcsönös elismerés foka nagymértékben függ számos tényezőtől, így a gyanúsítottak és a vádlottak jogait garantáló mechanizmusoktól és a kölcsönös elismerés elve alkalmazásának megkönnyítéséhez szükséges közös minimális normáktól.
[...]
(6) A büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése csak olyan bizalmi légkör esetén érvényesülhet ténylegesen, amelyben nemcsak az igazságszolgáltatási hatóságok, hanem a büntetőeljárásban részt vevő valamennyi szereplő a sajátjával egyenértékűnek tekinti más tagállam igazságszolgáltatási hatóságainak határozatait, ami nem csupán a másik tagállam szabályainak helyességébe vetett bizalmat jelenti, hanem az ilyen szabályok helyes alkalmazásába vetett bizalmat is. A kölcsönös bizalom erősítéséhez a Chartából, [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezményből] és [az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1966. december 16-án elfogadott és 1976. március 23-án hatályba lépett,] Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányából eredő eljárási jogok és garanciák védelmére vonatkozó részletes szabályokra van szükség. Szükséges továbbá a Chartában és az [emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben] meghatározott minimális normák [Európai] Unión belüli továbbfejlesztése, mind ezen irányelv, mind más intézkedések révén.
[...]
(19) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak indokolatlan késedelem nélkül gyakorolhassák az ezen irányelv szerinti, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogukat. A gyanúsítottak és a vádlottak számára minden esetben biztosítani kell az ügyvédi segítség igénybevételét a büntetőeljárás folyamán, amennyiben nem mondtak le erről a jogukról.
[...]

- (30) Olyan esetekben, amikor a gyanúsított vagy a vádlott nagy földrajzi távolságban – például tengerentúli területeken – található, vagy ha a tagállam a területén kívül katonai műveleteket folytat vagy azokban részt vesz, a tagállamok ideiglenesen eltérhetnek attól a jogtól, hogy a gyanúsított vagy a vádlott a szabadságelvonás megkezdését követően indokolatlan késedelem nélkül igénybe vehessen ügyvédi segítséget. [...]
- (31) A tagállamok számára engedélyezni kell, hogy ideiglenesen eltérhessenek az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogtól a tárgyalást megelőző szakban, ha erre valamely személy életét, szabadságát vagy testi épségét fenyegető súlyosan hátrányos következmény elhárítása érdekében van sürgős szükség. [...] Az ezen eltéréssel való visszaélés elviekben helyrehozhatatlanul sértené a védelemhez való jogot.
- (32) A tagállamok számára abban az esetben is engedélyezni kell, hogy ideiglenesen eltérhessenek az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogtól a tárgyalást megelőző szakban, ha a nyomozó hatóságok azonnali intézkedése elengedhetetlen ahhoz, hogy megakadályozzák a büntetőeljárás érdemi veszélyeztetését, különösen az alapvető bizonyítékok megsemmisítését vagy megváltoztatását, vagy a tanúk befolyásolását. [...] Az ezen eltéréssel való visszaélés elviekben helyrehozhatatlanul sértené a védelemhez való jogot.”

4 Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikke ekképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a büntetőeljárás, illetve [az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i] 2002/584/IB [tanácsi] kerethatározat [– Egyes tagállamok által a kerethatározat elfogadásáról tett nyilatkozatok; HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.][...] szerinti eljárás során a gyanúsítottakat és a vádlottakat megillető, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonásról történő tájékoztatásához való jogra és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogra vonatkozóan.”

5 Az említett irányelv „Hatály” című 2. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv hatályát annak 2. cikke határozza meg, amely (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy az említett irányelvet attól az időponttól kezdve kell a büntetőeljárás során a gyanúsítottakra vagy a vádlottakra alkalmazni, amikor valamely tagállam illetékes hatóságai hivatalos értesítés útján vagy más módon tudomásukra hozzák, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják őket. Ez az irányelv az eljárás befejezéséig alkalmazandó, azaz annak végső megállapításáig, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt, beleértve adott esetben a büntetékiszabást és a fellebbezés elbírálását is.”

6 Ugyanezen irányelvnek az „Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a büntetőeljárás során” című 3. cikke a következőképpen szól:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak ügyvédi segítséget vehessenek igénybe abban az időpontban és olyan módon, hogy az érintett személy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthesse a védelemhez való jogát.

(2) A gyanúsított vagy vádlott számára indokolatlan késedelem nélkül kell biztosítani az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot. A gyanúsított vagy vádlott számára minden esetben biztosítani kell az ügyvédi segítség igénybevételének lehetőségét az alábbi időpontok közül a legkorábbiiban:

- a) a rendőrség vagy egyéb bűnüldöző vagy igazságügyi hatóság általi kihallgatásának megkezdését megelőzően;

- b) a (3) bekezdés c) pontjával összhangban bármely nyomozó vagy más illetékes hatóság által bármely nyomozási vagy más bizonyításfelvételi cselekmény lefolytatásakor;
- c) a szabadságelvonás megkezdését követően indokolatlan késedelem nélkül;
- d) amennyiben büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságra idézték be, az említett bíróság előtti megjelenés előtt kellő időben.

(3) Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a következőket foglalja magában:

- a) a tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak vagy vádlottak joga legyen az őt képviselő ügyvéddel négy szemközt beszélni és kommunikálni, adott esetben a rendőrség vagy más bűnüldöző vagy igazságügyi hatóság általi kihallgatás megkezdését megelőzően is;
- b) a tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak vagy vádlottak joga legyen ahhoz, hogy ügyvédje jelen legyen, és hatékonyan részt vegyen a kihallgatás során. Az ügyvéd részvételére a nemzeti jog szerinti eljárásokkal összhangban kerülhet sor, feltéve, hogy ezen eljárások nem sértik az érintett jogok tényleges gyakorlását és lényegét. Amennyiben a kihallgatáson részt vesz ügyvéd, a részvétel tényét az érintett tagállam jogában meghatározott jegyzőkönyvezési eljárással összhangban rögzíteni kell;
- c) a tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak vagy vádlottak joga legyen ahhoz, hogy ügyvédje legalább a következő nyomozási vagy bizonyításfelvételi cselekményeknél jelen legyen, amennyiben azokat a nemzeti jog előírja, és amennyiben a gyanúsítottak vagy a vádlottak jelen kell lennie vagy jelen lehet:
  - i. felismerésre bemutatás;
  - ii. szembesítések;
  - iii. a bűncselekmény rekonstruálása.

(4) A tagállamok törekednek arra, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak részére általános tájékoztatást nyújtsanak annak érdekében, hogy azok könnyebben találjanak ügyvédet.

Az ügyvéd kötelező jelenlétére vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések ellenére a tagállamok megteszik az annak biztosításához szükséges intézkedéseket, hogy a szabadságelvonással érintett gyanúsítottak vagy vádlottak ténylegesen gyakorolni tudják az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogukat, kivéve, ha erről a jogukról a 9. cikkel összhangban lemondtak.

(5) Rendkívüli körülmények esetén, és kizárólag a tárgyalást megelőző szakban a tagállamok ideiglenesen eltérhetnek a (2) bekezdés c) pontjának alkalmazásától, amennyiben a gyanúsított vagy a vádlott nagy földrajzi távolságban található, és ez lehetetlenné teszi azon jogának biztosítását, hogy a szabadságelvonás megkezdését követően indokolatlan késedelem nélkül igénybe vehessen ügyvédi segítséget.

(6) Rendkívüli körülmények esetén, és kizárólag csak a tárgyalást megelőző szakaszban a tagállamok indokolt mértékben ideiglenesen eltérhetnek a (3) bekezdésben foglalt jogok alkalmazásától, amennyiben azt az eset egyedi körülményeinek fényében az alábbi nyomós okok egyike támasztja alá:

- a) sürgősen meg kell akadályozni a valamely személy életét, szabadságát vagy testi épségét fenyegető, súlyosan hátrányos következmények bekövetkeztét;
- b) a nyomozó hatóságok azonnali intézkedése elengedhetetlen ahhoz, hogy megakadályozzák a büntetőeljárás érdemi veszélyeztetését.”

7 A 2013/48 irányelv 8. cikke értelmében:

„(1) A 3. cikk (5) vagy (6) bekezdésében és az 5. cikk (3) bekezdésében foglaltak szerinti ideiglenes eltérésnek az alábbi követelményeknek kell megfelelnie:

- a) arányos, és nem terjed túl a szükséges mértéken;
- b) időben szigorúan korlátozott;
- c) nem alapul kizárólag a feltételezett bűncselekmény típusán vagy súlyosságán; és
- d) nem sérti általában véve az eljárás tisztességes lefolytatását.

(2) A 3. cikk (5) vagy (6) bekezdése szerinti ideiglenes eltérések kizárólag valamely igazságügyi hatóság vagy más olyan illetékes hatóság kellően indokolt, eseti alapon hozott határozatával engedélyezhetők, amelynek határozata bírósági felülvizsgálat tárgyát képezheti. A kellően indokolt határozatot az érintett tagállam jogában meghatározott jegyzőkönyvezési eljárással összhangban jegyzőkönyvbe kell venni.

(3) Az 5. cikk (3) bekezdése szerinti ideiglenes eltérések kizárólag valamely igazságügyi hatóság vagy más olyan illetékes hatóság által, eseti alapon engedélyezhetők, amelynek határozata bírói felülvizsgálat tárgyát képezheti.”

A spanyol jog

8 A Constitución (spanyol alkotmány) 24. cikke a következőt írja elő:

„(1) Mindenkinek joga van a bírák és bíróságok előtti hatékony jogorvoslathoz a jogai és törvényes érdekei gyakorlása során, anélkül hogy a védelemhez való joga bármikor is sérülne.

(2) Mindenkinek joga van továbbá a törvényben előre meghatározott rendes bírósághoz, a védelemhez és az ügyvédi segítség igénybevételéhez, a vele szemben felhozott vádról történő tájékoztatáshoz, az indokolatlan késedelem nélküli és minden garanciával biztosított nyilvános eljáráshoz, a védelméhez szükséges bizonyítási eszközök alkalmazásához, az önvádra kötelezés tilalmához, a vallomástétel megtagadásához és az ártatlanság vélelméhez. [...]”

9 A 2015. október 5-i Ley Orgánica 13/2015 de modificación de la Ley de Enjuiciamiento Criminal para el fortalecimiento de las garantías procesales y la regulación de las medidas de investigación tecnológica (a büntetőeljárásról szóló törvénynek az eljárási garanciák megerősítése és a technológiai felderítés iránti intézkedések szabályozása érdekében történő módosításáról szóló 13/2015. sz. sarkalatos törvény; a BOE 2015. október 6-i 239. száma, 90192. o.) által módosított Ley de Enjuiciamiento Criminalt (a büntetőeljárásról szóló törvény, a továbbiakban: a büntetőeljárásról szóló törvény) 118. cikke a következőképpen szól:

„(1) Mindenki, akit bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak, a védelemhez való jogát az eljárási cselekményekben történő részvétellel gyakorolhatja, a gyanú fennállásának közlésétől, az őrizetbe vételétől vagy bármilyen egyéb ideiglenes intézkedés elrendelésétől kezdődően, amelynek érdekében indokolatlan késedelem nélkül tájékoztatják az alábbi jogokról:

[...]

- b) az eljárási iratok áttekintése a védelemhez való jog biztosításához szükséges időben, és minden esetben a vallomástételt megelőzően;

[...]

d) a szabad ügyvédválasztás joga, az 527. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglaltak sérelme nélkül;

[...]

(2) A védelemhez való jog a törvényben kifejezetten előírtakon túli egyéb korlátozások nélkül gyakorolható a vizsgálat tárgyát képező bűncselekmény [gyanúsított terhére történő] megállapításától a büntetés megszűnéséig [...]"

10 A büntetőeljárásról szóló törvény 527. cikke értelmében:

„(1) Az 509. cikkben foglalt esetekben a letartóztatott vagy őrizetbe vett személyek megfoszthatók az alábbi jogoktól, ha az ügy körülményei azt indokolják:

a) a bizalmát élvező ügyvéd meghatalmazása;

[...]

d) az eljárási cselekményeken személyes vagy ügyvédje általi részvétel, kivéve az őrizetbe vétel jogszerűségének megtámadása szempontjából lényeges eljárási cselekményeket.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 2018. április 20-án a badalonai (Spanyolország) rendőrség engedély nélküli járművezetés bűncselekményének gyanúja, valamint okirat-hamisítás bűncselekményének gyanúja miatt jegyzőkönyvet vett fel VW-vel szemben egy közúti ellenőrzést követően, amelynek során a terhelt albán vezetői engedélyt mutatott be.

12 2018. május 19-én a szakértői vélemény megállapította, hogy e dokumentum hamisítvány.

13 A VW ellen indított büntetőeljárásban eljáró Juzgado de Instrucción n. 4 de Badalona (badalonai 4. sz. vizsgálóbíró, Spanyolország) 2018. június 11-i végzésében úgy határozott, hogy meghallgatja VW-t. Ennek érdekében hivatalból rendelt ki ügyvédet. Miután a terhelt több alkalommal megkísérelt idézése sikertelen maradt, mivel ismeretlen helyen tartózkodott, 2018. szeptember 27-én elfogatóparancsot bocsátottak ki az elfogása és a bíróság elé állítása érdekében.

14 2018. október 16-én egy ügyvéd faxon levelet küldött, amelyben kijelentette, hogy VW képviseletében fellép az eljárásban; e levélhez csatolt egy aláírt perbeli meghatalmazást és a terhelt hivatalból kirendelt ügyvédjétől származó, az ügy iratainak átvételére vonatkozó hozzájárulást. Kérte, hogy vele közöljék a jövőbeli eljárási cselekményeket, és hogy vonják vissza az ügyfelével szemben kibocsátott elfogatóparancsot arra hivatkozva, hogy ügyfelének szándékában áll megjelenni a bíróság előtt.

15 Mivel VW az első idézést követően nem jelent meg, és elfogatóparancs hatálya alatt áll, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a védelemhez való jogra vonatkozó nemzeti szabályozásnak megfelelően késleltethető-e VW ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogának gyakorlása ezen elfogatóparancs végrehajtásáig.

16 E tekintetben e bíróság kifejti, hogy e szabályozás az alkotmány 24. cikkén alapul, és hogy a büntetőjog területén a terhelt védelemhez való jogát a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 118. cikke szabályozza. Az említett bíróság hozzáteszi, hogy e rendelkezéseket a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Spanyolország) és a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) úgy értelmezi, hogy az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog alárendelhető a terhelt azon kötelezettségének, hogy

személyesen jelenjen meg a bíróság előtt. Különösen, a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az ilyen jog gyakorlása megtagadható, ha e személy távol marad vagy nem lelhető fel. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a terhelt személyes megjelenését olyan észszerű követelménynek kell tekinteni, amely nem befolyásolja jelentősen a védelemhez való jogot. A terhelt jelenléte lényegében kötelezettség. E jelenlét ugyanis szükségesnek bizonyulhat a tényállás tisztázásához. Egyébiránt abban az esetben, ha e személy a nyomozás lezárásakor is távol marad, a tárgyalást nem lehetne megtartani és az ítéletet nem lehetne meghozni, így az eljárás az érintett magánszemélyek, valamint a szóban forgó közérdek kárára megbénulna.

- 17 Ezenfelül, a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az említett ítélkezési gyakorlat a 2015. évi reform ellenére is hatályban maradt, amely reform célja többek között a 2013/48 irányelv spanyol jogba való átültetésének biztosítása volt. E bíróság azt is megjegyzi, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 118. cikke értelmében az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog csak az említett törvény 527. cikkében foglalt esetekben korlátozható, amely cikkre e rendelkezés kifejezetten hivatkozik.
- 18 Ennélfogva az említett bíróságban felmerül a kérdés, hogy milyen terjedelmű az ezen irányelvben előírt ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog. Egyebek mellett kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy ugyanezen ítélkezési gyakorlat összeegyeztethető-e az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével és a Charta 47. cikkével.
- 19 E körülmények között a Juzgado de Instrucción n. 4 de Badalona (badalonai 4. sz. vizsgálóbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a Charta 47. cikkét, és különösen a 2013/48 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését, hogy az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog igazoltan késleltethető, ha a gyanúsított vagy a vádlott nem jelenik meg a bíróság első idézésére, és belföldi, európai vagy nemzetközi elfogatóparancs kibocsátására kerül sor, az ügyvédi segítség igénybevételét és az ügyvéd ügyben való eljárását pedig akkorra halasztják, amikor az elfogás megvalósul, és a gyanúsítottat rendőrségi erővel állítják bíróság elé?”

A Bíróság előtti eljárás

- 20 Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése szerinti gyorsított eljárás alkalmazását kérte. Ezt a kérelmet a Bíróság elnöke a 2019. január 18-i VW (ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a meg nem jelenés esetén) végzésével (C-659/18, nem tették közzé, EU:C:2019:45) elutasította.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 21 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2013/48 irányelvet, és különösen a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog gyakorlása a tárgyalást megelőző szakaszban a terhelttel szemben kiadott nemzeti elfogatóparancs végrehajtásáig késleltethető amiatt, hogy a gyanúsított vagy a vádlott nem jelent meg a vizsgálóbíróság által kibocsátott idézésre.

A 2013/48 irányelv alkalmazhatóságáról

- 22 E kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell vizsgálni, hogy a 2013/48 irányelv alkalmazható-e egy olyan személy helyzetére, mint VW, akit többször idéztek a vizsgálóbíróóság előtti megjelenésre, hogy ott első alkalommal hallgassák meg azon bűncselekményekről, amelyek elkövetésével őt gyanúsítják, és aki ellen e célból nemzeti elfogatóparancsot bocsátottak ki.
- 23 E tekintetben a spanyol kormány kétségeit fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy az ilyen helyzet ezen irányelv hatálya alá tartozik-e. E kormány arra hivatkozik, hogy mivel a terhelt idézései sikertelenek maradtak, őt nem tájékoztatták arról az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják.
- 24 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2013/48 irányelv célja annak 1. cikke szerint az, hogy megállapítsa a büntetőeljárás során a gyanúsítottakat és a vádlottakat megillető jogokra vonatkozó minimumszabályokat, többek között az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot. Ezen irányelv hatályát annak 2. cikke határozza meg, amely (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy az említett irányelvet attól az időponttól kezdve kell a büntetőeljárás során a gyanúsítottakra vagy a vádlottakra alkalmazni, amikor valamely tagállam illetékes hatóságai hivatalos értesítés útján vagy más módon tudomásukra hozzák, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják őket.
- 25 Egyfelől az a személy, akit az általa feltételezeten elkövetett bűncselekmények miatt indított büntetőeljárásban eljáró vizsgálóbíróóság elé idéztek, a 2013/48 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerinti „gyanúsított” fogalmának hatálya alá tartozik. Másfelől, e rendelkezés szövege, különösen a „valamely tagállam illetékes hatóságai – hivatalos értesítés útján vagy más módon – tudomásukra hozzák” megfogalmazás arra utal, hogy a 2013/48 alkalmazhatóságához elegendő az érintett személy valamely tagállam illetékes hatósága általi tájékoztatása, amelyre sor kerülhet bármilyen módon.
- 26 Következésképpen elegendőnek kell tekinteni, amint arra a főtanácsnok az indítványának 31. pontjában rámutatott, ha e hatóságok hivatalos döntést hoztak vagy más eljárási cselekményt végeztek annak érdekében, hogy a terheltet tájékoztassák arról, hogy a nemzeti jognak megfelelően őt gyanúsítottnak vagy vádlottnak kell tekinteni. Ezzel szemben nincs jelentősége annak az eszköznek, amellyel az ilyen információ ez utóbbihoz jut.
- 27 A jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett iratokból nem csupán az tűnik ki, hogy a VW-vel szemben ilyen határozatot hoztak, hanem az is, hogy VW e határozatot megkapta, mivel ügyvédet bízott meg annak érdekében, hogy a vele szemben indított büntetőeljárásban őt képviselje.
- 28 E körülmények között nem tűnnek megalapozottnak a spanyol kormány által a 2013/48 irányelvnek az alapügyben való alkalmazhatóságát illetően megfogalmazott kételyek, amely alkalmazhatóság vizsgálata mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A 2013/48 irányelv alapján fennálló ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról

- 29 A Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 2013/48 irányelvben előírt, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot illetően mindenekelőtt pontosítani kell, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő információk szerint a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy e jog gyakorlása késleltethető-e a gyanúsított vagy a vádlott távolmaradása miatt. Ezzel szemben e kérelem nem vonatkozik az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog ezen irányelv szerinti tartalmára, köztük az irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében említett elemekre.

- 30 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak abban az időpontban és olyan módon vehessék igénybe e jogot, hogy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthessék a védelemhez való jogukat (2018. június 5-i Kolev és társai ítélet, C-612/15, EU:C:2018:392, 103. pont).
- 31 Bár e 3. cikk (1) bekezdése kimondja azt az alapelvet, amely szerint a gyanúsítottak és a vádlottak ügyvédi segítséget vehetnek igénybe abban az időpontban és olyan módon, hogy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthessék a védelemhez való jogukat, ezt az elvet ugyanezen cikk (2) bekezdése pontosítja – amint arra a főtanácsnok az indítványának 40. pontjában rámutatott – azon időpontot illetően, amelytől kezdve e jogot biztosítani kell.
- 32 Ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében a gyanúsítottak és a vádlottak számára indokolatlan késedelem nélkül, és minden esetben az e rendelkezés a)–d) pontjában felsorolt négy konkrét eseményből a legkorábbi bekövetkezésétől kezdve biztosítani kell az ügyvédi segítség igénybevételének lehetőségét.
- 33 E 3. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak többek között, az említett 3. cikk (2) bekezdése a) pontjának megfelelően, „a rendőrség vagy egyéb bűnüldöző vagy igazságügyi hatóság általi kihallgatásának megkezdését megelőzően”, és – ugyanezen 3. cikk (2) bekezdése d) pontjának megfelelően – „amennyiben büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságra idézték be, az említett bíróság előtti megjelenés előtt kellő időben” vehetnek igénybe ügyvédi segítséget.
- 34 Márpedig a jelen ügyben a terheltet a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező, kérdést előterjesztő bíróság elé idézték, hogy meghallgassák azon bűncselekményekkel kapcsolatban, amelyek elkövetésével gyanúsítják. Ilyen helyzetben főszabály szerint biztosítani kell a gyanúsított számára a vele szemben indult büntetőeljárásban az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot.
- 35 A 2013/48 irányelv (19) preambulumbekkezdése egyébiránt kimondja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak indokolatlan késedelem nélkül gyakorolhassák az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogukat, és minden esetben biztosítani kell a számukra az ügyvédi segítség igénybevételét a büntetőeljárás folyamán, amennyiben nem mondtak le erről a jogukról.
- 36 Ennek pontosítását követően azt kell meghatározni, hogy a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 2013/48 irányelv lehetővé teszi-e a tagállamok számára, hogy a gyanúsított távolmaradása miatt eltérjenek az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog alkalmazásától, amelyet főszabály szerint biztosítani kell azon gyanúsított számára, akit vizsgálóbíróság elé idéztek.
- 37 E tekintetben ezen irányelv 3. cikke előírja, hogy az említett irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében, 3. cikke (6) bekezdésének a) pontjában, illetve 3. cikke (6) bekezdésének b) pontjában említett három körülmény esetén van lehetőség az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog alkalmazásától történő ideiglenes eltérésre.
- 38 Az említett 3. cikk (5) és (6) bekezdése előírja, hogy „rendkívüli körülmények esetén és kizárólag a tárgyalást megelőző szakaszban a tagállamok ideiglenesen eltérhetnek” e cikk egyes rendelkezéseinek alkalmazásától.
- 39 Közelebbről, a 2013/48 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében a tagállamok ideiglenesen akkor térhetnek el ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdése c) pontjának alkalmazásától, „amennyiben a gyanúsított vagy a vádlott nagy földrajzi távolságban található, és ez lehetetlenné teszi azon jogának biztosítását, hogy a szabadságelvonás megkezdését követően indokolatlan késedelem nélkül igénybe vehessen ügyvédi segítséget”.

- 40 A 2013/48 irányelv 3. cikke (6) bekezdésének megfelelően a tagállamok indokolt mértékben ideiglenesen eltérhetnek az e cikk (3) bekezdésében foglalt jogok alkalmazásától, amennyiben azt az eset egyedi körülményeinek fényében két nyomós ok egyike alátámasztja. E nyomós okok ezen irányelv 3. cikke (6) bekezdésének a) pontja szerint akkor állnak fenn, ha „sürgősen meg kell akadályozni a valamely személy életét, szabadságát vagy testi épségét fenyegető, súlyosan hátrányos következmények bekövetkeztét”, vagy az említett irányelv 3. cikke (6) bekezdésének b) pontja szerint, ha „a nyomozó hatóságok azonnali intézkedése elengedhetetlen ahhoz, hogy megakadályozzák a büntetőeljárás érdemi veszélyeztetését”.
- 41 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem hivatkozik egyetlen, a 2013/48 irányelv 3. cikkének (5) és (6) bekezdésében említett körülményre sem.
- 42 Márpedig a 2013/48 irányelv rendszeréből és célkitűzéseiből kitűnik, hogy e 3. cikk (5) és (6) bekezdése kimerítően sorolja fel azok az ideiglenes eltéréseket, amelyeket a tagállamok az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog tekintetében előírhatnak.
- 43 Ami a 2013/48 irányelv rendszerét illeti, ezen irányelv 3. cikkének (5) és (6) bekezdését – mint az említett irányelv 3. cikkének (1)–(3) bekezdésében megállapított elvektől eltérő rendelkezéseket – megszorítóan kell értelmezni. Egyébiránt ugyanezen irányelvnek „Az ideiglenes eltérések alkalmazásának általános feltételei” című 8. cikke az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra vonatkozóan kizárólag az ezen irányelv 3. cikkének (5) vagy (6) bekezdésében előírt eltéréseket említi. A 2013/48 irányelv (30)–(32) preambulumbekkezdése szintén csak ezekre az eltérésekre utal.
- 44 Ami a 2013/48 irányelv célkitűzéseit illeti, ezen irányelv (4) és (6) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az irányelv célja többek között a büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése elvének érvényesítése, amelynek előfeltétele a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett kölcsönös bizalma. Ezen irányelv különösen a Charta 47. cikkének második bekezdésében foglalt tanácsadás, a védelem és képviselő igénybevételéhez való jog, valamint a Charta 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelemhez való jog támogatására irányul (2018. június 5-i Kolev és társai ítélet, C-612/15, EU:C:2018:392, 104. pont).
- 45 Márpedig a 2013/48 irányelv 3. cikkének olyan értelmezése, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az e cikkben kimerítő jelleggel felsoroltakon kívül más eltéréseket is előírjanak az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog alkalmazását illetően, ellentétes lenne e célkitűzésekkel, valamint ezen irányelv rendszerével és e rendelkezés szövegével, és – amint arra a főtanácsnok az indítványának 51. pontjában rámutatott – megfosztaná e jogot a hatékony érvényesülésétől.
- 46 E körülmények között meg kell állapítani egyrészt, hogy a gyanúsítottnak vagy a vádlottnak a 2013/48 irányelvben biztosított, ügyvédi segítség igénybevételéhez való joga, amely minden esetben az ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a)–d) pontjában említett négy esemény közül a legkorábbi bekövetkezésétől áll fenn, nem függ a terhelt megjelenésétől. Másrészt a gyanúsított vagy a vádlott távolmaradása nem szerepel az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogtól való eltérés említett irányelv által kimerítő jelleggel felsorolt okai között, így az, hogy a gyanúsított a vizsgálóbíró által kibocsátott idézések ellenére sem jelent meg, nem indokolhatja azt, hogy a gyanúsított meg legyen fosztva e jog gyakorlásától.
- 47 Végül hozzá kell tenni, hogy a 2013/48 iránymutatás 3. cikke (2) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog gyakorlása nem késleltethető amiatt, hogy a gyanúsított vagy a vádlott az idézést követően nem jelenik meg, összhangban áll a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való alapvető jogból eredő követelményekkel.
- 48 A fentiekre tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2013/48 irányelvet, és különösen a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett olyan nemzeti

szabályozás, amely szerint az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog gyakorlása a tárgyalást megelőző szakaszban a terhelttel szemben kiadott nemzeti elfogadóparancs végrehajtásáig késleltethető amiatt, hogy a gyanúsított vagy a vádlott nem jelenik meg a vizsgálóbíróóság által kibocsátott idézésre.

A költségekről

- 49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A büntetőeljárás során és az európai elfogadóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet, és különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog gyakorlása a tárgyalást megelőző szakaszban a terhelttel szemben kiadott nemzeti elfogadóparancs végrehajtásáig késleltethető amiatt, hogy a gyanúsított vagy a vádlott nem jelenik meg a vizsgálóbíróóság által kibocsátott idézésre.

Aláírások